

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 344/2024-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátom JUDr. Igorom Gažíkom, Bojnická cesta 7, Prievidza, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/26/2022 z 30. januára 2024 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. apríla 2024 a doplnenou podaním doručeným 2. mája 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, ako aj základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní. Sťažovatelia navrhujú priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume každému po 2 000 eur s ohľadom na celkovú dobu konania dovolacieho súdu, ako aj náhradu trov konania v sume 1 301,60 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia boli účastníkmi konania vo veci zvýšenia výživného na v čase podania návrhu (marec 2018) nepľnoleté dieťa, ktorým sa domáhali zvýšenia výživného zo sumy 50 eur mesačne na sumu 200 eur mesačne od 1. septembra 2016, t. j. aj za obdobie pred podaním návrhu. Návrh bol rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 1P/46/2018 zo 14. mája 2019 zamietnutý.

3. Krajský súd v Žiline na odvolanie sťažovateľov rozsudok okresného súdu zo 14. mája 2019 potvrdil ako vecne správny rozsudkom sp. zn. 6CoP/54/2019 z 29. apríla 2020. Zdieľal pritom názor, podľa ktorého zvýšené výživné možno priznať odo dňa začatia súdneho konania s výnimkou výživného na maloleté dieťa, ktoré je možno priznať najdlhšie na dobu troch rokov spätne odo dňa začatia konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa [§ 77 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“)]. Krajský súd žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa nezistil.

4. Proti rozsudku krajského súdu z 29. apríla 2020 podali sťažovatelia dovolanie, ktoré bolo napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu zamietnuté.

5. V rámci dovolacieho dôvodu zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu sťažovatelia namietali, že súd prvej inštancie nezabezpečil účasť otca na konaní pred okresným súdom a neupovedomil sťažovateľov o výsluchu, ktorý vykonal dožiadaný súd, a znemožnil im tak účasť na tomto procesnom úkone.

6. Nesprávne právne posúdenie sťažovatelia videli v otázke možnosti zmeny (zvýšenia) výživného aj za obdobie pred podaním návrhu. Za nesprávny považovali právny názor vo veci konajúcich súdov, podľa ktorého je zvýšenie výživného možno priznať len od začatia súdneho konania, ak nie sú pre jeho priznanie u maloletého na to dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 77 zákona o rodine). Podľa sťažovateľov sa § 77 zákona o rodine týka výlučne nároku na výživné, a nie zmeny sumy výživného. Poukázali v tomto smere na rozhodnutie ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 473/2012. Za nesprávne považovali sťažovatelia aj posúdenie otázky vplyvu dôchodkového veku otca na sumu vyživovacej povinnosti.

7. K vade zmätočnosti, ku ktorej malo dôjsť v súvislosti s výsluchom otca, najvyšší súd zdôraznil odkazom na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/40/2011 zo 14. septembra 2011, že možnosť zúčastniť sa pojednávania je právom každého účastníka a záleží výlučne na ňom, či uvedené právo využije alebo nie, pričom ak uvedené právo nevyužije a z neúčasti na pojednávaní sa ospravedlní, súhlasí s tým, aby sa pojednávalo v jeho neprítomnosti. Otec bol v konaní pred súdom prvej inštancie zastúpený advokátkou, ktorá sa zúčastňovala pojednávania, pričom zo zápisníc o pojednávaní vyplýva, že sťažovatelia na pojednávaniach vyjadrili súhlas s prejednaním veci v neprítomnosti otca.

8. Sťažovatelia síce neboli predvolaní na výsluch otca, ktorý sa uskutočnil na dožiadanom súde 3. apríla 2019, no okresný súd uložil sťažovateľom, aby doručili návrhy na doplnenie dokazovania, pričom podaním doručeným 2. mája 2019 predložili návrh na doplnenie dokazovania vrátane 33 otázok na otca, na ktoré otec podaním 12. mája 2019 reagoval. Okresný súd poukazom na § 195 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) vo svojom rozsudku vysvetlil, že s prihliadnutím na psychické problémy otca akceptoval písomné vyjadrenie otca k predmetným otázkam. Skutočnosti objektívnej možnosti súdu vykonať výsluch účastníka konania aj písomnou formou, ako aj toho, že výsluch otca písomnou formou bol realizovaný po jeho výsluchu dožiadaným súdom, pričom otázky na otca formulovali samotní sťažovatelia, boli dostačujúce pre záver dovolacieho súdu, že k znemožneniu realizovať procesné práva sťažovateľov nedošlo.

9. V rámci dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci najvyšší súd k odkazu na rozhodnutie ústavného súdu (bod 6 tohto uznesenia) akcentoval odlišnosť v skutkovej situácii,

keďže predmetom ústavného prieskumu v prejednávanej veci bolo zrušenie vyživovacej povinnosti na plnoleté dieťa. Okrem toho ústavný súd sa v prejednávanej veci vyjadril iba k ústavnej udržateľnosti interpretácie zákonných ustanovení, podľa ktorej možno zmenu výživného požadovať už odo dňa zmeny pomerov, čo však nevylučuje ústavnú udržateľnosť inej interpretačnej alternatívy.

10. Podľa najvyššieho súdu vo veci konajúce súdy pripustili možnosť zvýšenia výživného aj za obdobie pred podaním návrhu, t. j. spätne (§ 77 zákona o rodine), avšak nevideli žiadne okolnosti osobitného zreteľa, ktoré by to v konkrétnych okolnostiach veci umožňovali. Najvyšší súd rovnako poukazuje na § 78 ods. 1 zákona o rodine uviedol, že k zmene súdneho rozhodnutia môže dôjsť v dôsledku zmeny pomerov. Limitáciou tohto ustanovenia je § 77 ods. 1 zákona o rodine, v rámci ktorého je potrebné pojem „priznať“ vykladať tak, že pod neho spadá aj uplatnenie zvýšeného výživného, keďže sa oprávnenému priznáva viac ako dosiaľ. Berúc do úvahy dôvodovú správu k § 77 zákona o rodine, najvyšší súd konštatoval, že aplikácia dôvodov hodných osobitného zreteľa ako podmienky na priznanie výživného vystihuje výnimočnosť priznania výživného pre maloleté dieťa spätne s cieľom zamedziť špekuláciám a zneužívaniu inštitútu. Podľa najvyššieho súdu v prípade zmeny vyživovacej povinnosti spočívajúcej v jej zvýšení má oprávnená osoba logicky vedomosť o zmene pomerov na jej strane, a preto pokiaľ sa u oprávnenej osoby nevyskytnú dôvody hodné osobitného zreteľa spočívajúce v objektívnej nemožnosti podať návrh, napríklad z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu, je oprávnený v zmysle zásady *vigilantibus iura scripta sunt* povinný podať návrh čo najskôr pri naplnení zákonných predpokladov. Ak súd vyhodnotí, že v tej-ktorej veci nie sú dôvody hodné osobitného zreteľa, potom takýto návrh zamietne.

11. Už uvedené premisy najvyššieho súdu viedli k záveru, že sťažovateľmi nastolená otázka, či § 77 zákona o rodine sa vzťahuje aj na zvýšenie vyživovacej povinnosti k maloletému dieťaťu, nebola dovolacím súdom riešená, čo odôvodňovalo prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Podľa najvyššieho súdu je zvýšenie vyživovacej povinnosti pre maloleté dieťa možné priznať najdlhšie na dobu troch rokov spätne odo dňa začatia súdneho konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa. Vo veci konajúce súdy túto otázku vyriešili správne, čo založilo dôvod na zamietnutie dovolania v tejto časti pre nedôvodnosť podľa § 448 CSP.

12. Druhú právnu otázku formulovanú v bode 6 tohto uznesenia *in fine* najvyšší súd nepovažoval za takú, ktorá by mala charakter otázky, na ktorej riešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie. V konkrétnostiach akcentoval, že vo veci konajúce súdy nerozhodli len na podklade jednej skutočnosti, ale v súhrne viacerých rozhodných skutočností tak, ako to vyplýva z § 75 ods. 1 zákona o rodine. Zamietnutie návrhu na zvýšenie výživného bolo odôvodnené tým, že na strane oprávneného syna došlo k zmene pomerov, avšak reálne schopnosti, možnosti a majetkové pomery otca neumožňujú vyhovieť návrhu na zvýšenie, keďže otec je poberateľom starobného dôchodku a po vykonaní zrážok s pripočítaním jeho príjmu zo závislej činnosti predstavuje príjem otca sumu 288,06 eur mesačne, pričom otec nevlastní žiadne nehnuteľnosti ani hnutelné veci vyššej hodnoty, ktoré by mohli slúžiť ako ďalší zdroj disponibilných prostriedkov určených na uspokojovanie potrieb syna, ako aj limitovanými možnosťami otca zabezpečiť si príjem určený na zvýšenie výživného, ktoré spočívali v jeho zdravotnom stave a dôchodkovom veku.

II. Argumentácia sťažovateľov

13. Sťažovatelia namietajú v súvislosti s vadou zmätočnosti, že atakovali nemožnosť klásť otcovi, ktorého výsluch vykonal dožiadaný súd, otázky. Postup súdu, ktorý odkazuje na písomné otázky otca, nepovažujú za správny, a to v dôsledku nedostatočnej kvality obsahu písomných odpovedí otca, ktorý podľa sťažovateľov riadne neodpovedá na položené otázky.

14. Porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu vidia sťažovatelia aj v tom, že súd prvej inštancie vymenoval podstatné skutočnosti pre určenie sumy výživného, ale primerane ich nezhodnotil a nezaoberal sa nimi vo vzájomných súvislostiach.

15. Za prekvapivý s odkazom na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky považujú záver najvyššieho súdu o tom, že zvýšenie vyživovacej povinnosti pre maloleté dieťa je možné priznať najdlhšie na dobu troch rokov spätne odo dňa začatia súdneho konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa, keďže rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky neuvádza nič o podmienke splnenia dôvodov osobitného zreteľa.

16. Napokon sťažovatelia atakujú aj posúdenie druhej právnej otázky týkajúcej sa dôchodkového veku otca, pričom poukazujú na rozhodnutie ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 197/2014, podľa ktorého dôchodkový vek nie je okolnosťou zmeny výživného.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti rozhodnutia dovolacieho súdu, ako aj námietka existencie zbytočných prietahov v napadnutom dovolacom konaní.

18. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie:

19. V úvode tejto časti rozhodnutia ústavný súd v kontexte sťažovateľmi namietaného porušenia práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie zdôrazňuje, že právo na spravodlivé súdne konanie či právo na súdnu ochranu sa v civilnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za ktorých splnenia civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom vrátane dovolacích konaní (m. m. II. ÚS 581/2017).

20. Ústavný súd stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (IV. ÚS 198/2020).

21. Vzhľadom na už uvedené ambíciou ústavného súdu nie je hodnotiť, či dovolateľmi uplatnené námietky zakladajú prípustnosť a dôvodnosť dovolania, čo by bolo neprípustným zásahom do rozhodovacej autonómie dovolacieho súdu v otázke posudzovania prípustnosti dovolania (m. m. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016). Úlohou ústavného súdu je posúdiť rozhodnutie dovolacieho súdu z toho pohľadu, či závery v ňom uvedené zodpovedajú požiadavkám obsiahnutým v práve na spravodlivé súdne konanie, a teda či sú ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 197/2021). Ústavný súd je v súlade s čl. 124 ústavy nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, čo sa v konkrétnych podmienkach výkonu právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (ústavná sťažnosť) pretavuje do ochrany základných práv a slobôd sťažovateľov.

22. Notorieta plynúcou z rozhodovacej činnosti ústavného súdu je to, že ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujú a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

23. Vzhľadom na už uvádzané a s prihliadnutím na svoje postavenie ochrancu ústavnosti ústavný súd pristúpil k preskúmaniu, či sa najvyšší súd v napadnutom konaní ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s námietkami sťažovateľov, ktorými odôvodňovali existenciu vady zmätočnosti, ako aj nesprávnosť právneho posúdenia.

24. Po preskúmaní podstatných častí napadnutého rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že v kontexte namietanej vady zmätočnosti sa dovolací súd dostatočným spôsobom zaoberal argumentáciou sťažovateľov, ktorou títo atakovali v podstatnom nesprávnosť postupu súdu prvej inštancie v súvislosti s výsluchom otca prostredníctvom dožiadaného súdu, pričom z tohto postupu vyvodzovali porušenie kontradiktórnosti konania z dôvodu nemožnosti otcovi klásť otázky, resp. vyjadriť sa k výsluchu.

25. Možnosť účastníka konania klásť druhému účastníkovi konania pri výsluchu otázky je nepochybne prejavom zásady kontradiktórnosti, ktorá nachádza svoje uplatnenie v rámci širšieho konceptu, ktorý zahŕňa právo na kontradiktórnosť konania, ako aj právo na rovnosť zbraní a je súčasťou základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

26. Kontradiktórnosť nerozlučne spätá s princípom rovnosti zbraní je univerzálnym právnym princípom platným v celom právnom poriadku vrátane civilného mimosporového konania a súd každého druhu a stupňa ho musí plne rešpektovať. Dôvodom je fakt, že jednou z jeho hlavných funkcií je oboznámiť účastníka konania so všetkými dokumentmi a dôkazmi, ktoré môžu ovplyvniť rozhodnutie a poskytnúť mu možnosti sa k nim vyjadriť. Ide predovšetkým o dôkazy, stanoviská a vyjadrenia účastníka konania alebo dôkaz, resp. stanovisko nezúčastneného subjektu (znalec, svedok a pod.) či zabezpečené samotným konajúcim orgánom z vlastnej iniciatívy. Tým sa účastníkovi konania garantuje právo byť vypočutý (*audiatur et altera pars*), právo na obhajobu (m. m. III. ÚS 220/2018).

27. Postup dožiadaného súdu, ktorý vykonal výsluch otca v neprítomnosti sťažovateľov, nepochybne nenaplnia ich zákonné právo byť prítomní na takto vykonávanom dokazovaní (§ 188 ods. 2 CSP). Konkrétne okolnosti veci však podľa názoru ústavného súdu dostatočne odôvodňujú záver, ku ktorému dospel najvyšší súd v rámci dovolacieho konania, podľa ktorého porušenie citovaného ustanovenia Civilného sporového poriadku nezakladá zmätočnosťnú vadu v kvalifikovanej miere.

28. Na doplnenie odôvodnenia ústavný súd v súlade s ustálenou judikatúrou akcentuje, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v posudzovanom prípade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy či práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (IV. ÚS 100/2013).

29. Ústavný súd rovnako zdôrazňuje, že nepristupuje k vyhovaniu ústavnej sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (m. m. IV. ÚS 320/2011). Nevyhnutným predpokladom na vyslovenie porušenia sťažovateľmi označených práv zaručených ústavou a dohovorom je teda aj priamy dopad vady alebo nedostatku vyčítaných orgánov verejnej moci na tieto práva (I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

30. V tu prerokúvanej veci pozornosti ústavného súdu neušla skutočnosť, že porušenie zákonného ustanovenia pri vykonávaní výsluchu otca v neprítomnosti sťažovateľov má z pohľadu uplatnenia záruk kontradiktórnosti striktno formálny charakter. Sťažovatelia upriamujú svoju pozornosť na nemožnosť klásť otcovi otázky na výsluchu realizovanom dožiadaným súdom, avšak bez toho, aby uviedli relevantnú argumentáciu k tomu, ako sa táto skutočnosť prejavila v kontexte nemožnosti zaujať k vyjadreniu otca ako účastníka konania stanovisko v rámci vzniku prípadnej škody či ujmy v materiálnom zmysle. Z konkrétnych okolností veci pritom vyplýva, že po výsluchu dožiadaným súdom boli sťažovatelia vyzvaní na predloženie návrhov na dokazovanie, na podklade čoho boli písomným podaním adresovaným otcovi predložené otázky, v rámci ktorých mali sťažovatelia možnosť reagovať aj na skutočnosti vyplývajúce z už vykonaného výsluchu otca. Sťažovatelia túto možnosť aj využili, čo reparovalo absenciu možnosti sťažovateľov byť prítomní na výsluchu otca a klásť mu otázky. Za relevantnú v tomto smere nemožno považovať argumentáciu sťažovateľov, ktorou namietajú obsahovú kvalitu písomných odpovedí otca, v ktorých tento vo svojej podstate na položené otázky podľa sťažovateľov neodpovedá. Obsahová kvalita prednesu totiž nie je závislá od jej formy, či už písomnej, alebo ústnej,

ale od intelektuálneho vybavenia a vôle toho, kto prednes robí. Uvedené skutočnosti odôvodňujúce objektívnu absenciu potenciálu zasiahnuť do subjektívnych práv sťažovateľov sú rozhodujúce pre záver ústavného súdu o nedôvodnosti námietky sťažovateľov týkajúcej sa vykonania výsluchu dožiadaným súdom.

31. Ani námietku atakujúcu nedostatočnosť odôvodnenia meritórneho rozhodnutia odvolacieho súdu nepovažuje ústavný súd za dôvodnú.

32. V napadnutom rozsudku najvyšší súd konštatoval, že sudy oboch inšancií v odôvodnení svojich rozhodnutí podrobne popísali obsah podstatných skutkových tvrdení účastníkov konania a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, a zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery.

33. Už citované závery dovolacieho súdu plne korešpondujú s premisami, na ktorých je postavená ustálená rozhodovacia činnosť ústavného súdu, podľa ktorej právo na súdnu ochranu či spravodlivý proces zahŕňa právo na určitú kvalitu súdneho konania definovanú procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, medzi ktoré patrí aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá. Zásada spravodlivosti obsiahnutá v práve na spravodlivé súdne konanie, ktoré vyplýva z čl. 46 ods. 1 ústavy, totiž vyžaduje, aby sudy založili svoje rozhodnutia na dostatočných a právne relevantných dôvodoch zodpovedajúcich konkrétnym okolnostiam prerokúvanej veci (m. m. III. ÚS 305/08).

34. V reakcii na námietku sťažovateľov, podľa ktorej je právne posúdenie týkajúce sa možnosti priznať zvýšené výživné pre maloletého spätne prekvapivé s odkazom na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 1261/15 z 13. októbra 2016, ktoré nehovorí nič o dôvodoch osobitného zreteľa (na ktoré odkazuje samotný najvyšší súd v napadnutom rozsudku), ústavný súd akcentuje obsah pojmu ustálená súdna prax dovolacieho súdu, do ktorého rozhodnutia súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky, nespádajú (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/129/2017 z 31. októbra 2017). Bez potreby bližšieho odôvodnenia je preto námietka sťažovateľov, ktorou odkazujú na rozhodnutie ochrancu ústavnosti iného štátu k právnemu posúdeniu zvýšenia výživného sama osebe vo vzťahu k údajnej prekvapivosti rozhodnutia dovolacieho súdu irelevantná. Je síce pravda, že na citované rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky dovolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku v bode 30 odkazuje, túto časť odôvodnenia považuje ústavný súd s prihliadnutím na už uvedené len za súčasť tzv. *obiter dictum*, teda časti súdneho rozhodnutia, ktorá nemá záväzný charakter a je uvádzaná v samotnom rozhodnutí len nad rámec odôvodnenia záväzného.

35. Napokon ani námietka odkazu na rozhodnutie ústavného súdu v súvislosti s posúdením dôchodkového veku otca ako okolnosti zmeny výživného (bod 16 tohto uznesenia) nie je dôvodná. V rámci dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia vo vzťahu k druhej právnej otázke totiž najvyšší súd nevidel splnenie podmienok prípustnosti dovolacieho prieskumu z dôvodu, že dôchodkový vek otca (ktorého sa právna otázka formulovaná sťažovateľmi týkala) nebol jedinou okolnosťou, na ktorej riešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo založené na súhrne viacerých rozhodných skutočností vyplývajúcich z aplikácie § 75 ods. 1

zákona o rodine (schopnosti, možnosti a majetkové pomery otca), takže nebola naplnená požiadavka, aby išlo o zásadnú právnu otázku, ktorá by bola spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podaného pre nesprávne právne posúdenie veci.

36. Navyše zo sťažovateľmi poukazovaného rozhodnutia ústavného súdu nevyplýva jeho záver tak, ako je formulovaný v bode 16 tohto uznesenia, čo je prirodzené už len z dôvodu, že úlohou ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti nie je podávať výklad zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, ale preskúmať, či všeobecným súdom prijaté závery na podklade aplikácie relevantných právnych noriem sú ústavne udržateľné.

37. Už uvedené predbežné závery viedli ústavný súd k záveru o tom, že skutočnosti, ktoré sťažovatelia uvádzajú v ústavnej sťažnosti, neindikujú nedostatočnosť odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu a neumožňujú prijať záver, že v postupe najvyššieho súdu a ním vydanom rozhodnutí došlo k takým pochybeniam, ktoré by mali ústavnoprávny rozmer, teda ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, prípadne práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

38. Najvyšší súd v dôvodoch napadnutého rozsudku odpovedá na východiskové námietky uplatnené v dovolaní sťažovateľmi ústavne akceptovateľným spôsobom, pričom jeho odôvodnenie obsiahnuté v napadnutom rozsudku nemožno považovať za svojvoľné ani za zjavne neodôvodnené a nevyplýva z neho ani taká aplikácia príslušných procesnoprávnych a hmotnoprávnych noriem, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

39. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ústavný súd, prihliadajúc na čiastkové závery, hodnotí námietky sťažovateľov o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a postupom vydaníu tohto rozhodnutia predchádzajúcim ako zjavne neopodstatnené, čo je dôvodom na odmietnutie relevantnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľov podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní:

40. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu sa ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie uvedeného práva označeným orgánom verejnej moci ešte mohlo trvať.

41. Už uvedené znamená, že ústavný súd pri skúmaní porušenia označeného práva zohľadňuje aj to, či u sťažovateľa objektívne ide o odstránenie stavu právnej neistoty v jeho veci, pretože len v takom prípade možno uvažovať o jeho porušení (IV. ÚS 226/04, IV. ÚS 202/2010). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nedochádza k porušovaniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, a to bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02, IV. ÚS 103/07, III. ÚS 424/2018).

42. Dovolacie konanie bolo právoplatne skončené 27. februára 2024, keď napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nadobudol právoplatnosť, pričom ústavná sťažnosť bola na ústavnom súde podaná až 29. apríla 2024, teda v čase, keď k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy už nemohlo dochádzať, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde v súlade so svojou stabilnou judikatúrou odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júna 2024

Miloš Maďar
predseda senátu